

NATIONALMUSEET

Dendrokronologisk undersøgelse af træprøver fra "Tapphuset", Hydra gnr. 12, bnr. 43, Flekkefjord kommune, Vest-Agder fylke

NNU rapport 12 – 2014 af Charlotte Kure Brandstrup

Figur 1: "Tapphuset"

Dendrokronologisk undersøgelse af træprøver fra "Tapphuset", Hidra gnr. 12, bnr. 43, Flekkefjord kommune, Vest-Agder fylke

Bygningstype: Våningshus

Gårdsnavn: "Tapphuset"

Gnr./Bnr.: 12/43

Koordinater: (WGS84) 58.233729° / 6.533389°

Kommune: Flekkefjord

Fylke: Vest-Agder

Formål: Datering (Hidra-projekt) samt opbygning af grundkurve

Undersøgt af Charlotte Kure Brandstrup

NNU j.nr. A9267 Februar 2014

Publicering: Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk). Rapporten kan downloades fra hjemmesiden www.nnu.dk, under Dendrokronologi, Rapporter.

Våningshus

Undersøgt 17 prøver alle udtaget som kiler/trekanter fra endeflader på stokke. Prøverne er af fyrretræ (*Pinus sylvestris*). Otte prøver er dateret.

Datering

N2700029 omfatter 107 årringe, heraf 50 i splintvedet. Årringskurven dækker perioden 1723 til 1829.

N2700039 omfatter 73 årringe heraf 33 i splintvedet. Årringskurven dækker perioden 1738 til 1810.

N2700069 omfatter 94 årringe, heraf 59 i splintved. Årringskurven dækker perioden 1733 til 1826.

N2700109 omfatter 102 årringe, heraf 41 i splintved. Årringskurven dækker perioden 1718 til 1819.

N2700119 omfatter 75 årringe. Det er ikke muligt at se splintved på prøven. Årringskurven dækker perioden 1750 til 1824.

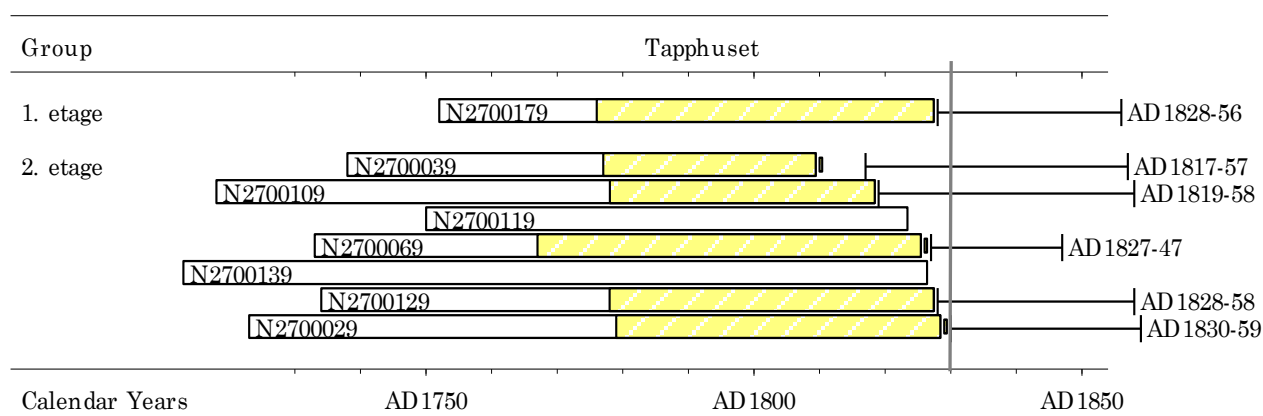
N2700129 omfatter 95 årringe, heraf 50 i splintved. Årringskurven dækker perioden 1734 til 1828.

N2700139 omfatter 115 årringe. Det er ikke muligt at bestemme splintved på prøven. Årringskurven dækker perioden 1713 til 1827.

N2700179 omfatter 77 årringe, heraf 52 i splintved. Årringskurven dækker perioden 1752 til 1828.

Ni af prøver er ikke dateret og årringskurverne omfatter mellem 48 og 88 årringe. Tre af prøverne har rest af splintved.

Figur 2 Dateringsdiagram. Ved brug af en splintstatistik for norsk fyrretræ på 40 – 80 årringe kan de daterede prøver beregnes til at være fældet i perioden 1817 til 1859. Ud fra billederne fra prøvetagningen (Figur 3) ses det at stammens form (runding) er bevaret. Dette tyder på, at der ikke mangler mange årringe før Waldkante, og dette kan tolkes som at træerne, hvor prøverne stammer fra, formentlig er fældet omkring AD1830 eller få år herefter.

Figur 2: Absolut datering af årringskurverne fra ”Tapphuset”. De gule felter indikerer synlig splintved. Den grå lodrette linje viser år 1830.

Figur 3: Prøvetagning af kile fra N2700029. 2. etage i bygningen.

Åringskurverne er regnet sammen til en middelkurve N270m001. Middelkurven er på 117 årringe og dækker perioden 1713 til 1829. Af Tabel 1 ses det ud fra *t*-værdierne, at træerne, som prøverne stammer fra, formentlig har vokset lokalt i Vest-Agder.

Tabel 1: Absolut datering, *t*-værdier. Middelkurven N270m001 daterer med referencekurver fra Vest-Agder

Filenames	-	-	N270m001	Referencekurver
-	start	dates	AD1713	
-	dates	end	AD1829	
nomk0803	AD1345	AD1780	3.05	AUST-AGDER
VA_2011_3	AD1223	AD1879	9.88	Vest-Agder med Aaseral
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	10.05	Vest-Agder minus Aaseral
nomk1204	AD765	AD1996	2.62	Vestlandet
30500099	AD1001	AD1852	3.98	MK DALARNA

Splintstatistik for norsk fyrretræ: 40-80 år

Referencer

t-værdier:

Baillie, M.G.L. & Pilcher, J.R., 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research, *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14

Grundkurver:

Undersøgelser som bidrager til bestemmelse af det undersøgte materiales oprindelsessted (træernes voksested), dvs. *dendroproveniens* kan kun udføres takket være et udstrakt samarbejde med kolleger fra laboratorier i Europa, som udfører dendrokronologiske undersøgelser og udarbejder dendrokronologiske grundkurver til dateringsformål.

Katalog over prøver

+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+

N2700019.d

Title : A9267 Tapphuset - Hidra 38 - 2. etage - 1.stokk over gulv - 1
Raw Ring-width PISY data of 48 years length
Undated; relative dates - 0 to 47
22 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 231.38 Sensitivity 0.17

\N2700029.d

Title : A9267 Tapphuset - Hidra 38 - 2. etage - 2.stokk over gulv - 2
Raw Ring-width PISY data of 107 years length
Dated AD1723 to AD1829
50 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 118.43 Sensitivity 0.19
Interpretation AD1830-59

N2700039.d

Title : A9267 Tapphuset - Hidra 38 - 2. etage - 3.stokk over gulv - 3
Raw Ring-width PISY data of 73 years length
Dated AD1738 to AD1810
33 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 120.16 Sensitivity 0.21
Interpretation AD1817-57

N2700049.d

Title : A9267 Tapphuset - Hidra 38 - 2. etage - 4.stokk over gulv - 4
Raw Ring-width PISY data of 62 years length
Undated; relative dates - 0 to 61
48 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 172.97 Sensitivity 0.24

N2700059.d

Title : A9267 Tapphuset - Hidra 38 - 2. etage - 5.stokk over gulv - 5
Raw Ring-width PISY data of 65 years length
Undated; relative dates - -2 to 62
32 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 188.58 Sensitivity 0.25

N2700069.d

Title : A9267 Tapphuset - Hidra 38 - 2. etage - 6.stokk over gulv - 6
Raw Ring-width PISY data of 94 years length
Dated AD1733 to AD1826
59 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 93.33 Sensitivity 0.19
Interpretation AD1827-47

\N2700079.d

Title : A9267 - Tapphuset - Hidra 38 - 1 stokk over gulv - 7
Raw Ring-width PISY data of 88 years length
Undated; relative dates - 0 to 87
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 103.98 Sensitivity 0.19

N2700089.d

Title : A9267 - Tapphuset - Hidra 38 - 2 stokk over gulv - 8
Raw Ring-width PISY data of 70 years length
Undated; relative dates - 0 to 69
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 133.10 Sensitivity 0.26

\N2700099.d

Title : A9267 - Tapphuset - Hidra 38 - 3 stokk over gulv - 9
Raw Ring-width PISY data of 42 years length
Undated; relative dates - -1 to 40
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 291.67 Sensitivity 0.21

\N2700109.d

Title : A9267 - Tapphuset - Hidra 38 - 4 stokk over gulv - 2
tømmerkerne -10
Raw Ring-width PISY data of 102 years length
Dated AD1718 to AD1819
41 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 97.82 Sensitivity 0.25
Interpretation AD1819-58

\N2700119.d

Title : A9267 - Tapphuset - Hidra 38 - 5 stokk over gulv - 2 tømmerkerne -11

Raw Ring-width PISY data of 75 years length

Dated AD1750 to AD1824

0 visible sapwood rings and no bark surface

Average ring width 148.56 Sensitivity 0.17

Interpretation after AD1864

N2700129.d

Title : A9267 - Tapphuset - Hidra 38 - 6 stokk over gulv - 2 tømmerkerne -12

Raw Ring-width PISY data of 95 years length

Dated AD1734 to AD1828

50 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 109.86 Sensitivity 0.27

Interpretation AD1828-58

\N2700139.d

Title : A9267 Tapphuset - Hidra 38 - 2 etage - 4 stokk over gulv - 13

Raw Ring-width PISY data of 115 years length

Dated AD1713 to AD1827

0 visible sapwood rings and no bark surface

Average ring width 84.24 Sensitivity 0.22

Interpretation after AD1867

\N2700149.d

Title : A9267 Tapphuset - Hidra 38 - 2 etage - 3 stokk over gulv - 14

Raw Ring-width PISY data of 62 years length

Undated; relative dates - 0 to 61

0 visible sapwood rings and no bark surface

Average ring width 225.35 Sensitivity 0.19

N2700159.d

Title : A9267 - Tapphuset - Hidra 38 - 1 etage - 1 stokk over gulv - væg mod NØ - 15

Raw Ring-width PISY data of 61 years length

Undated; relative dates - 0 to 60

0 visible sapwood rings and no bark surface

Average ring width 120.18 Sensitivity 0.18

\N2700169.d

Title : A9267 - Tapphuset - Hidra 38 - 1 etage - 2 stokk over gulv - væg
mod NØ - 16

Raw Ring-width PISY data of 51 years length

Undated; relative dates - 0 to 50

0 visible sapwood rings and no bark surface

Average ring width 178.00 Sensitivity 0.24

\N2700179.d

Title : A9267 - Tapphuset - Hidra 38 - 1 etage - 3 stokk over gulv - væg
mod NØ - 17

Raw Ring-width PISY data of 77 years length

Dated AD1752 to AD1828

52 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 134.39 Sensitivity 0.21

Interpretation AD1828-56

Completed 10:49:35 26/2/2014

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKESKONSERVATOREN I VEST-AGDER

Dendrokronologisk objekt:	Hidra 38
Fylke:	Vest-Agder
Kommune nr.:	Flekkefjord
Gnr/Bnr:	12/43
Koordinater:	58.233729° / 6.533389°
Prøvene tatt av:	HP+CC+CB+IV
Dato for prøver:	18-10-2013

Prøve nr.	Sted	Rom	Bark	Yte		
1	2. etage	Kot bag			1. tøm-	1. stokk over gulv, trekant
2		badeværelset, mod			merkern	2. stokk over gulv, trekant
3		NØ			Mod Syd	3. stokk over gulv, trekant
4						4. stokk over gulv, trekant
5						5. stokk over gulv, trekant
6						6. stokk over gulv, trekant
7					2. tøm-	1. stokk over gulv, trekant
8					merkern	2. stokk over gulv, trekant
9					Mod N	3. stokk over gulv, trekant
10						4. stokk over gulv, trekant
11						5. stokk over gulv, trekant
12						6. stokk over gulv, trekant
13					1. tøm-	4. stokk over gulv, trekant
14					Merkern	3. stokk over gulv, trekant
15	1. etage	Køkken			2. tøm-	1. stokk over gulv, trekant
16		Under vasken			merkern	2. stokk over gulv, trekant
17						3. stokk over gulv, trekant

KOMMENTARER:

8A kasseret (for få årringe) 8B benævnes nu som 8. (CKB)

